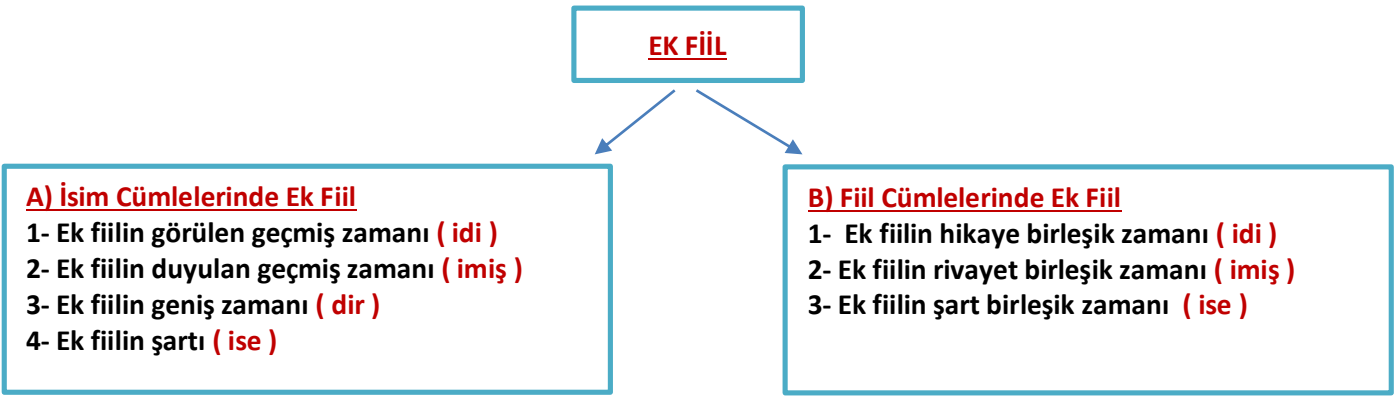

EK FİİL

İsimlere gelerek onların kip ve kişi eki almasını sağlayan, ayrıca eklendiği çekimli fiilleri, birleşik zamanlı fiil yapan ek biçimindeki yardımcı eyleme **ek fiil (ek eylem)** denir. Ek fiil mastar olarak anlamı olmayan “-i(mek)” fiilidir. Konuşmada ve yazmada ek fiildeki “-i” genellikle düşer.

> **Ek fiilin iki görevi vardır:**

1. İsim ve isim soylu sözcüklere eklenerek onların kip ve kişi eki almalarını sağlamak
2. Çekimlenmiş (basit zamanlı) fiillere eklenerek onları birleşik zamanlı yapmak

A- İsim Cümlelerinde Ek fiil:

İsimlere eklenerek onların kip ve kişi eki almalarını sağlar. Bu sayede isimler cümlede yüklem görevinde bulunabilir. İsim cümlelerinde **ek fiil**, dört kiple çekimlenir:

1. Ek Fiilin Görülen Geçmiş Zamanı (idi) :

» Yemek çok güzeldi. (güzel i-di)

Bu cümlede “güzel” sözcüğü isim soylu bir kelimedir, fiil değildir. Bu sözcük ek fiilin görülen geçmiş zaman eki olan “idi”yi alarak yüklem olmuştur.

2- Ek Fiilin Duyulan Geçmiş Zamanı (imiş)

» Dışarıda hava çok soğukmuş. (soğuk i-miş)

Bu cümlede “soğuk” sözcüğü isimdir ve ek fiilin duyulan geçmiş zaman eki olan “imış”i alarak yüklem olmuştur.

3- Ek Fiilin Geniş Zamanı (dir)

Ek fiilin geniş zamanında “dir” eki genellikle düşer ve kişi ekleri ek fiil eki olarak kullanılır.

» Ben çok çalışkan bir öğrenciyim.

Bu cümlede “öğrenci” sözcüğü isimdir ve yüklem görevinde kullanılmıştır. Ek fiilin geniş zamanında kullanıldığı için “imek” fiili açığa çıkmamış ve 1. tekil şahıs eki alarak yüklem olmuştur.

4- Ek Fiilin Şart Kipi (ise)

Ek fiilin şart kipi eklendiği ismi yüklem yapmaz, bu nedenle genellikle cümle içerisinde kullanılır.

» Hastaysan okula gitme. (hasta i-sen)

Bu cümlede “hasta” sözcüğü ek fiilin şart kipini almış ve cümleye şart anlamı katmıştır.

NOT: Ek fiilin olumsuz “değil” sözcüğüyle yapılır.

» Yarın hava yağmurluymuş

» Yarın hava yağmurlu **değilmiş**.

A- Fiil Cümlelerinde Ek fiil:

Basit zamanlı (sadece bir kip eki almış) fiiller, ek fiil olarak birleşik zamanlı (birden fazla kip eki almış) fiil olurlar. Fiilin birleşik zamanlı olması demek iki kip ekinin yan yana gelmesi demektir. Birleşik zamanlı fiillerde ikinci kip eki her zaman ek fiildir.

> Fiil cümlelerinde ek fiil, üç kiple çekimlenir:

1. Ek Fiilin Hikaye Hikaye Birleşik Zamanı (idi)
2. Ek Fiilin Rivayet Birleşik Zamanı (imiş)
3. Ek Fiilin Şart Birleşik Zamanı (ise)

1- Hikâye Birleşik Zamanlı Fiiller

Basit zamanlı fiillere ek fiilin görülen geçmiş zaman eki “**idi**” getirilerek yapılır. Hikâye birleşik zamanı, eylemin geçmişte yapıldığını anlatır.

> “Sevmek” fiilinin farklı kiplerle hikâye birleşik zamanı çekimi şöyledir:

BİRLEŞİK ZAMANLI FİİL	TÜRÜ
sev di di	görülen geçmiş zamanın hikâyesi
sev miş ti	duyulan geçmiş zamanın hikâyesi
sevi yordu	şimdiki zamanın hikâyesi
seve cekti	gelecek zamanın hikâyesi
sever di	geniş zamanın hikâyesi
sevmeli di	gereklilik kipinin hikâyesi
sevey di	istek kipinin hikâyesi
sevsey di	şart kipinin hikâyesi

2. Rivayet Birleşik Zamanlı Fiiller

Basit zamanlı fiillere ek fiilin duyulan geçmiş zaman eki “**imiş**” getirilerek yapılır.

> “Bilmek” fiilinin farklı kiplerle rivayet birleşik zamanı çekimi şöyledir:

BİRLEŞİK ZAMANLI FİİL	TÜRÜ
bil miş miş	duyulan geçmiş zamanın rivayeti
biliyormuş	şimdiki zamanın rivayeti
bilecekmiş	gelecek zamanın rivayeti
bilirmiş	geniş zamanın rivayeti
bilmeli miş	gereklilik kipinin rivayeti
bikeymiş	istek kipinin rivayeti
bilseymiş	şart kipinin rivayeti

3-Şart Birleşik Zamanlı Fiiller

Basit zamanlı fiillere ek fiilin şart kip eki “**ise**” getirilerek yapılır.

> “Yapmak” fiilinin farklı kiplerle şart birleşik zamanı çekimi şöyledir:

BİRLEŞİK ZAMANLI FİİL	TÜRÜ
yaptı ysan	görülen geçmiş zamanın şartı
yapmış san	duyulan geçmiş zamanın şartı
yapıyorsan	şimdiki zamanın şartı
yapacak san	gelecek zamanın şartı
yaparsan	geniş zamanın şartı
yapmalı ysan	gereklilik kipinin şartı

Aşağıdaki cümlelerde ek fiil almış sözcüklerin altını çizerek görevlerini ilgili kutucuğa işaretleyiniz.

Cümleler	İsme gelmiş	Fiile gelmiş	Cümleler	İsme gelmiş	Fiile gelmiş
Biz bu şehirde çok mutluyduk.			Yüksek sesle konuşmayı sevmezdi.		
Köyün en yüksek yeriymiş.			En sevdiği yemek köfteymiş.		
Çay içmeyi çok severmiş.			Onu görürsem sana haber veririm.		
En sevdiği ders Türkçeymiş.			Onunla konuşmayı çok severdim.		
Eve gidince hemen uyuyormuş.			Babam askerde çavuşmuş.		
Bu dükkânda her şey vardı.			O buraların en renkli adamıydı.		
Bu sınavdan iyi not almalıymış.			İstedikğin buysa öyle olsun.		

Aşağıda basit zamanlı olarak verilen fiilleri örnekteki gibi birleşik zamanlı yapınız.

Fiiller	Hikaye Birleşik Zaman	Rivayet Birleşik Zaman	Şart Birleşik Zaman
kaçıyor	kaçıyordu	kaçıyormuş	kaçıyorsa
görecek			
yazmalı			
gezer			
çalışmaz			
uyumuş			
bakar			

Aşağıda verilen fiillere istenilen kip ekini ve ek fiili getirerek oluşan birleşik zamanlı fiili örnekteki gibi yazınız.

Fiil	Kip Eki	Ek Fiil	Birleşik Zamanlı Fiil
oku-	Şimdiki zaman	Duyulan geçmiş zaman(Rivayet)	okuyormuş
kazan-	Gereklilik kipi	Görülen geçmiş zaman(Hikâye)	
oyna-	Gelecek zaman	Dilek-Şart kipi (Şart)	
kovala-	Duyulan geçmiş zaman	Görülen geçmiş zaman(Hikâye)	
ara-	Dilek-şart kipi	Duyulan geçmiş zaman(Rivayet)	
seyret-	İstek kipi	Görülen geçmiş zaman(Hikâye)	
sabret-	Duyulan geçmiş zaman	Dilek-Şart kipi (Şart)	
sevin-	Şimdiki zaman	Duyulan geçmiş zaman(Rivayet)	
kızır-	Gereklilik kipi	Görülen geçmiş zaman(Hikâye)	
başar-	Görülen geçmiş zaman	Dilek-Şart kipi (Şart)	

Aşağıdaki fiilleri istenilen kip ve şahsa göre çekimleyerek örnekteki gibi yazınız.

Fiil	Kip / Kişi	Birleşik zamanlı fiil
kaybet-	Gereklilik kipinin hikâyesi 2. tekil şahıs	kaybetmeliydin
bil-	Şimdiki zamanın rivayeti 1.çoğul şahıs	
alkışla-	Dilek-şart kipinin hikayesi	
koş-	İstek kipinin hikayesi 1.tekil şahıs	
tırman-	Duyulan geçmiş zamanın hikayesi 2.çoğul şahıs	
yüz-	Geniş zamanın şartı 3. çoğul şahıs	
seç-	Gelecek zamanın rivayeti 3. tekil şahıs	

Aşağıdaki cümlelerde ek fiilin cümleye kattığı anlamı işaretleyiniz.

Cümleler	Küçümseme	Terk edilmiş alışkanlık	Gerçekleşmemiş niyet	Gereklilik	Şart	Başkasından duyma	Olasılık	Kesinlik
Eskiden çok güzel şiirler yazardı.								
Erken kalkarsan okula geç kalmazsın.								
Ödevlerini okuldan gelince yapmalıydın.								
Bugün arkadaşlarla sinemaya gidecektik.								
Koca kitabı iki günde okumuşmuş.								
Kalemlerinizi bırakın, sınavınız sona ermiştir.								
Her akşam kitap okuyormuş.								
Bu saate kadar işten gelmiştir.								
Eskiden her yaz köye giderdik.								
Bu yaz Antalya'ya tatile gidecektik.								